

III.

COMPARATIVE AND INTERNATIONAL EDUCATION IN A GLOBALIZED
WORLD: CHALLENGES AND PROSPECTSПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА І МІЖНАРОДНА ОСВІТА
У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИEDUCAȚIE COMPARATĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ ÎN LUMEA GLOBALIZATĂ:
PROVOCĂRI ȘI PERSPECTIVE

<i>Chernyakova Zhanna.</i> KEY PRIORITIES IN EUROPEAN HIGHER EDUCATION POLICY	14
<i>Авищенко Наталія.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИКИ “М’ЯКОЇ СИЛИ” В ГАЛУЗІ ОСВІТИ І НАУКИ РОЗВИНЕНИМИ КРАЇНАМИ СВІТУ	14
<i>Головко Світлана.</i> ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ДОКТОРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ В УКРАЇНІ.....	14
<i>Заболотна Оксана.</i> ТЕМАТИКА ПОРІВНЯЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УКРАЇНІ ТА ІНШИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ...	14
<i>Мазуренко Катерина.</i> ПОГЛЯДИ УКРАЇНСЬКИХ КОМПАРАТИВІСТІВ НА СУТНІСТЬ РЕЛІГІЙНОЇ ОСВІТИ У ЗАРУБІЖЖІ.....	15
<i>Краачина Оксана.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНЯ: ДОСВІД КРАЇН ЄВРОПИ	15
<i>Литовченко Ірина.</i> СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНОЇ ОСВІТИ У США	15
<i>Мелешко Інна.</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ У ФІНЛЯНДІЇ.....	15
<i>Мельник Наталія.</i> ПРИНЦИПИ “ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПІДХОДУ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ”: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА	15
<i>Огієнко Олена.</i> ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ У СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇНАХ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ.....	16
<i>Першукова Оксана.</i> ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ МОДЕЛІ ПОРІВНЯЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ У ГАЛУЗІ МОВНОЇ ОСВІТИ ...	16
<i>Пуховська Людмила.</i> РОЗВИТОК СИСТЕМ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ В КРАЇНАХ ЄС У КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЇ ОСВІТИ УПРОДОВЖ ЖИТТЯ	16
<i>Соколова Ірина.</i> ЄВРОПЕЙСЬКА МОДЕЛЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	16
<i>Тезікова Світлана.</i> ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВЧИТЕЛЯ: ВІД КОМПАРАТИВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДО НОВИХ МОДЕЛЕЙ ПАРТНЕРСТВА В ОСВІТІ	16
<i>Ярова Олена.</i> КОМПЕТЕНТНІСНА ТЕРМІНОЛОГІЯ В ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ КРАЇН ЄВРОСОЮЗУ	16

Новаторські ідеї Фінляндії щодо розвитку теорії та практики неформальної освіти дорослих успішно використовуються впродовж кількох десятиліть у багатьох країнах світу. Важливим кроком у розвитку неформальної освіти став процес гуманізації освіти. У Фінляндії активно розвиваються тенденції щодо розширення напрямів залучення дорослого населення (особливо іммігрантів та маргінальних груп дорослого населення) до неформального навчання впродовж життя у зв'язку зі змінами потреб суспільства та роботодавців. Освітня політика Фінляндії за останні десятиліття характеризується таким явищем, як надання рівних можливостей для розкриття творчого потенціалу усім представникам з різних прошарків суспільства, не лише в організаціях та освітніх закладах, а й будь-яких соціальних системах, що стають новими інституційними формами освіти дорослих. Значно зросла кількість навчальних центрів, вечірніх та недільних курсів, літніх шкіл, орієнтованих на комп'ютерні технології, мови, бізнес, охорону здоров'я і навколишнього середовища, музику, рукоділля та фізичну культуру. Слід зазначити, що сучасні навчальні заклади неформальної освіти є незалежними у виборі навчальних програм та зважають на освітні потреби дорослих учнів. Окремої уваги заслуговує той факт, що неформальна освіта дорослих є механізмом розвитку демократичної громадянськості у країні.

Тому детальне вивчення й узагальнення андрагогічних засад навчання дорослої людини та педагогічного досвіду функціонування системи неформальної освіти дорослих набуває актуальності в умовах переформатування вітчизняної системи освіти.

Ключові слова: неформальна освіта дорослих, Фінляндія.

Література

1. Огієнко О. І. Тенденції розвитку освіти дорослих у скандинавських країнах : монографія / О. І. Огієнко; за ред. Н. Г. Ничкало. — Суми : Еллада, 2008. — 444 с.

ПРИНЦИПИ "ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПІДХОДУ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ": ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Наталія Мельник, к. пед. н.

*Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Демократичний розвиток української держави, базованого на гуманістичних преференціях у суспільстві, докорінні зміни у соціально-економічному просторі, реформування та модернізація всіх галузей в Україні відбуваються в умовах інтенсивної інтеграції країни в міжнародну та європейську спільноту, переоцінки духо-

вних цінностей та пріоритетів соціуму, зміни світоглядних орієнтацій, формування визначеної громадянської позиції, самоідентифікації і національної свідомості. За значенням тенденції, які характеризуються також радикальними масштабними перетвореннями в системі освіти в цілому, починаючи з найпершої її ланки дошкільної.

Особлива увага до суспільного дошкільного виховання фокусується на міжнародному, та зокрема європейському рівні [1]. Так, останніми новаціями у європейському освітньому просторі щодо сфери дошкільної галузі є впровадження "європейського підходу в дошкільній освіті", як умови для забезпечення її якості [2]. У вітчизняному контексті поняття "європейський вимір дошкільної освіти" є малодослідженим, а відтак вимагає аналізу та характеристики з метою визначення його ціннісних орієнтацій та встановлення перспективності розвитку вітчизняної дошкільної освіти у відповідності до європейських тенденцій, що становить мету даної статті.

Методологічною основою дослідження є розуміння поняття "європейський підхід в дошкільній освіті" як загальноприйняті цілі, принципи і права, а також багато інших аспектів в організації системи суспільного дошкільного виховання, як в межах однієї країни так і між різними державами. Розробка взаємозв'язку та узгодженості між різноманітністю організації дошкільної освіти та виховання в різних країнах ЄС, так у країнах окремого регіону, відіграє вирішальне значення для якісного запровадження європейського підходу" в дошкільній сфері, створення відповідного освітнього простору. Запровадження "європейського підходу" не є самоціллю, а передбачає фундаментальний систематичний поступ в розвитку якості дошкільної освіти, саме тому коли йдеться про його запровадження не виставляються певні конкретні часові обмеження, а лише перспективи, наприклад до 2020 чи 2030 років. Процес впровадження "європейського підходу" вбачається його ідейними засновниками та лідерами проєкту "Діти в Європі" в довготривалій перспективі та через широку дискусію [3, с. 4].

Аналітичний підхід та вивчення європейських документів з проблеми дослідження, метод синтезу матеріалів інформаційного змісту уможливив коротко охарактеризувати та узагальнити принципи "європейського підходу в дошкільній освіті", до яких належать:

1. *Доступність освіти: право всіх дітей на отримання якісної дошкільної освіти.*

Всі діти повинні мати право на місце в системі послуг дошкільної освіти, незалежно від: особливостей освітніх потреб; місця проживання; доходів сім'ї, в тому числі незалежно від того чи працюють їхні батьки чи ні. Право дітей на доступність освіти не є альтернативою соціальної підтримки вагітним жінками, фінансової підтримки при народженні дитини чи декретній відпустці по догляду за дитиною, не абсолютно окреме право всіх європейських дітей дошкільного віку та їхніх сімей.

2. *Економічність: безкоштовність дошкільної освіти.*

Фінансування послуг повинно здійснюватися через систему оподаткування, і повинні бути доступні для всіх секторів економіки як державного так і приватного, які відповідають принципам, викладеним тут. Висновки презентовані у документі

"Сильний старт II" Організації економічного співробітництва і розвитку свідчать, що ефективним способом фінансування у даному випадку є пряма оплата послуг, тобто — пряме фінансування послуг, а не система субсидій сімей з дітьми.

3. *Педагогічний підхід: цілісний і багатовимірний.*

Дорослі (педагогічні та інші кадри), які працюють в системі дошкільної освіти повинні застосовувати цілісний (схоластичний) та міждисциплінарний багатовекторний підхід до дітей, який визначає безліч можливостей, які можуть бути реалізовані у сфері послуг для дітей дошкільного віку та їхніх сімей, з урахуванням соціальної різноманітності. Забезпечення, в більш широкому контексті, розуміється як невід'ємна і невіддільна частина дитячого виховання: комплексна мета, якою визначено важливість створення освітнього простору і гри в житті дітей, яка включає в себе навчання, соціальні відносини, етика, естетика, емоційне і фізичне благополуччя — "освіта в найширшому сенсі" цього поняття.

4. *Залученість дітей та інших представників суспільства до сфери дошкільної освіти: активне "включення громади" до суспільного дошкільного виховання, повноцінна комфортна соціальна адаптація дітей.*

Дошкільною освітою повинна забезпечуватися комфортна гармонійна соціальна адаптація дітей громадянського суспільства. Процес має відповідати всім демократичним засадам розвитку гуманного суспільства. Залучення дитини до суспільного дошкільного виховання вимагає педагогічної діяльності, яка ґрунтується на принципах гармонійного розвитку і виховання кожної дитини. Залученість до суспільного дошкільного виховання передбачає також активне включення всього суспільства у діяльність системи дошкільної освіти: всі діти дошкільного віку, дорослі, в тому числі батьки, фахівці дошкільної галузі, і навіть всі інші громадяни, які не залучені до сфери дошкільної освіти.

5. *Взаємоузгодженість між різними видами діяльності: дотримання всіх показників, визначених у Рамці якості в галузі дошкільної освіти (a Quality Framework [4]).*

Побудова і застосування єдиної і послідовної освітньої політики буде якісною, якщо на всіх рівнях управління системою дошкільної освіти буде взаємоузгодженість у переконаннях та взаємозагодженість у діяльності.

6. *Різноманітність і вибір: демократичні принципи, відкритість дошкільної освіти для всіх дітей та їхніх сімей незалежно від їхньої культури, мови, етнічної приналежності, релігії, соціального стану, статі, статевий орієнтації, особливостей освітніх та фізіологічних потреб, стереотипів.*

Держава повинна здійснювати підтримку розвитку системи дошкільної освіти у напрямку різноманіття освітніх послуг, розширення функціонування мережі дошкільних закладів різних форм та типів власності. Це означає, що батьки і діти повинні мати широкий вибір освітніх послуг у системі дошкільної освіти, що може стосуватися вибору типу дошкільного закладу, форми його власності, освітнього програми та відповідного куррикулуму, який визначатиме "індивідуальний маршрут розвитку" дитини тощо.

7. *Оцінювання: відкриті, демократичне і прозоре.*

Оцінка якості дошкільної освіти в цілому, професійної діяльності, ефективності організації освітнього процесу, успішності дітей в оволодінні знаннями, уміннями та навичками у певному виді діяльності тощо повинна базуватися на систематичному підході до оцінювання, процес повинен бути відкритим і демократичним для всіх громадян, дітей та дорослих, забезпечуючи можливість для всіх обговорити реальні, конкретні речі, можливість брати на себе відповідальність за прийняті рішення. Це вимагає застосування таких методів, як ведення педагогічної документації, які роблять практику "видимою", прозорою і за умови відображення, діалогу, інтерпретації та оціночні сужження — залишають освітній простір відкритим для подальших наукових пошуків та несподіваних результатів.

8. *Ціннісне значення професії: професія дошкільного педагога є паритетною по відношенню з професією шкільного вчителя.*

Педагогічний працівник, який працює в дошкільній освіті може застосовувати та впроваджувати в освітній процес безліч різних форм; професія може позначатися різними термінами, серед яких може бути "педагог", "вчитель", "вихователь" в одних країнах назви професії можуть бути чітко визначені, в той час як в інших країнах робота з дітьми дошкільного віку буде певною спеціалізацією в рамках професії більш широкого контексту.

Статус та кваліфікація педагогічних працівників, залучених до сфери дошкільної освіти повинен порівнюватися до статусу і кваліфікації вчителів в системі обов'язкової шкільної освіти, по відношенню до рівня базової кваліфікації та безперервного професійного розвитку (безперервну освіту), заробітної плати та інших умов праці.

9. *Послуги для дітей дошкільного віку (або дошкільна освіта) та загальноосвітня школа: стійке та рівноправне партнерство.*

Система дошкільної освіти та система загальноосвітніх шкіл повинні працювати в напрямку, який у документах Організації економічного розвитку та співробітництва означений як "сильне (стійке) і рівноправне партнерство", обидві системи освіти розглядаються як повноцінні та рівноправні компоненти загальної освітньої системи будь-якої країни. Це партнерство має ґрунтуватися на загальному розумінні образу дитини, послуг для дітей і освіти. Освіта, в загальному розумінні, являє собою процес побудови знань, цінностей та ідентичності, пов'язані в першу чергу з емансипацією і зростання здорових, грамотних і моральних людей. Надзвичайно важливим видається забезпечення наступності між дошкільною і шкільною ланками освіти, завдяки чому буде налагоджуватися діалог і співпраця між педагогічними працівниками цих ланок з метою формування нових цінностей, розширення теорії і практики, які дозволяють забезпечити як цілісність освіти в найширшому сенсі, так і підвищення академічної успішності в цілому, що становить головну мету освіти.

10. *Кроскультурне партнерство: навчання з інших країн.*

Європа має багату спадщину інноваційної та демократичної теорії і практики дошкільної освіти, яка донині впроваджується в мережі дошкільних навчальних

закладів на місцевих, національних та загальнодержавних рівнях. Водночас, Європа зіткнулася з великим ризиком втратити всі ці надбання та найкращий передовий педагогічний досвід через запровадження слабкого та стандартизованого альтернативного ринкового підходу, який є вузьким, неадаптивним, інструментальним та технічним. Для того, щоб оскаржити цей підхід до послуг, і протистояти йому в альтернативним "європейським підходом" у дошкільній освіті, важливо розширювати і поглиблювати партнерські зв'язки по всій Європі, за участю багатьох її учасників держав-членів на всіх рівнях [3, с. 7-11].

Узагальнюючи констатуємо, що основними ціннісними орієнтаціями "європейського підходу в дошкільній освіті" є дитина та її інтереси [5], забезпечення її комфортної соціальної адаптації та "індивідуального маршруту" становлення особистості, створення максимально комфортних умов для інтелектуального та гармонійного психофізичного розвитку. Зазначене проковує постановку наступного аспекту вивчення феномену "європейського підходу в дошкільній освіті", а саме розуміння поняття "дитинства" у європейському контексті, що становить перспективу для подальших розвідок у даному напрямі.

Ключові слова: дошкільна освіта, європейський підхід.

Література:

1. Drucker P. Knowledge work and "knowledge society". The social transformation of this century / P. Drucker. — The 1994 L. Godkin Lecture at Harvard University, available at: www.ksg.harvard.edu/ifactory/ks.
2. The Recommendation on Child Care (92/241/EEC, approved 31 March 1992) adopted by the Council of Ministers in March 1992; and Quality Targets in services for young Children produced by the EC Childcare network and published by the European Commission in 1996. [Electronic resource]. — Retrieved from: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52006AE1578#ntc11-C_2006325EN.01006501-E0011 — Date of retrieving: 12.11.2014. — Title from the screen
3. Children in Europe Policy Paper [Electronic resource] / Bernard van Leer Foundation Eurochild International Step by Step Association EECERA Utdanningsforbundet, Norway Gefures, GreeceSeptember 2008. — Retrieved from: <http://www.vbjk.be/en/node/5359> - the Date of retrieving: 24.06.2016. — Title from the screen
4. Quality Targets in Services for Young Children: Proposals for a Ten Year Action Programme: Paper 3 [Electronic resource]. — European Commission Network on Childcare and Other Measures to Reconcile Employment and Family Responsibilities, 1996. — Retrieved from: — Date of retrieving: 14.06.2015. — Title from the screen.
5. Young children and their services: developing a European approach [Electronic resource] / Peeters, Moss. -) Aiming high: a professional workforce for the early years, Children in Europe, 2008. — Retrieved from: www.allianceforchildhood.eu/.../QoC%20progr. — Date of retrieving: 09/04/2014. — Title from the screen.

УДК 37.014.5(100+477)(082)

ББК 74.04я73

П24

*І Міжнародну науково-практичну конференцію
«Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2017:
освітні трансформації у контексті європейської інтеграції і глобалізації»
організовано відділом порівняльної педагогіки
Інституту педагогіки НАПН України в межах виконання НДР
«Трансформаційні процеси у шкільній освіті країн
Європейського Союзу та США» (2015 – 2017),
державний реєстраційний номер 0115U003080 та
відповідно до плану роботи НАПН України на 2017 р.,
затвердженого Постановою Президії НАПН України
від 15 грудня 2016 р., № 1-2/15-353*

**Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2017: освітні
трансформації у контексті європейської інтеграції і глобалізації: збірник
тез доповідей І Міжнародної наук.-практ. конференції (Київ, 15-16 червня
2017 р.) / Ін-т педагогіки НАПН України / За заг. ред О.І. Локшиної. – К.
Педагогічна думка, 2017. – 222 с.**

ISBN 978-966-644-365-9

Матеріали збірника присвячено проблемам, які обговорювалися на І Міжнародній науково-практичній конференції «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2017» (Київ, 15-16 червня 2017 р.), охоплюючи методологічні орієнтири порівняльно-педагогічних студій, освітні трансформації, інновації та стратегії розвитку освіти в Україні, Європі та у світі у контексті інтернаціоналізації, мультикультуралізму, європейської інтеграції та глобалізації.

Для розробників освітньої політики, науковців, управлінців, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів.

УДК 37.014.5(100+477)(082)

ББК 74.04я73

Статті подано в авторській редакції.

*Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність
за точність наведених фактів, цитат, власних імен, посилань
на джерела та інших відомостей.*

*The views, information or opinions expressed
in this Book of Abstracts are solely those of the Conference participants
and do not necessarily represent those of the Institute of Pedagogy of NAES
and Institutul de Stiinte ale Educatiei.*

ISBN 978-966-644-365-9

© Інститут педагогіки НАПН України, 2017

© Педагогічна думка, 2017